

ZARGARLIK ASOSIDA SHAKLLANGAN XALQ MAQOLLARI TAHLILI

*Bobojonova Dilnoza Oxunjonovna**Osiyo xalqaro universiteti**“Pedagogika psixologiya” kafedrasi o’qituvchisi**E-mail: bobojonovadilnozaoxunjonovna@oxu.uz*

Annotatsiya: Qadimdan yurtimiz shaharlarida to’qimachilik, kulolchilik, chilangarlik, miskarlik, zargarlik, shishasozlik va duradgorlik kabi kasb-hunarlar rivoj topgan. Ushbu holat esa, shubhasiz, shaharning qiyofasini tubdan o’zgartirgan. Savdo-sotiq jonlangan, boshqa mamlakatlar bilan aloqalar yo’lga qo’yilgan. Turli xil hunarmandchilik tarmoqlarining rivojlanishi natijasida katta-katta gumbazli toq-u ravoqli va peshtoqli imoratlar, ustaxonalar, masjid, madrasa, maqbara, xonaqoh va karvonsaroylar qad ko’targan. Shaharlar esa o’nlab hunarmandchilik markaziga aylanib borgan. Bundan tashqari qog’oz ishlab chiqarish, ko’nehilik mahsulotlari, charm mollari ishlab chiqarish sohasi, kumush va qo’rg’oshin konlari, zarbxonalar ham faoliyat ko’rsatgan.

Kalit so’zlar: maqol, bo’z, bo’zchilik, to’quvchilik, mehnat, nunar, kasb, bo’yoqchilik, kulol, kulolchilik, zargar, zargarlik

Zargar – 1. Oltin, kumush va turli qimmatbaho toshlardan ziynat buyumlari, bezaklar yasaydigan usta. 2. Kasb oti.

1. Zar qadrini zargar biladi.
2. Zargar firibgar bo’lsa, oltin ham zanglaydi.
3. Zargarining ming urgani – chilangarning bir burgani.
4. Zar qadrini zargar bilar,
Oltin qadrini – mohak.
5. Zar qadrini zargar bilar, chilangar neni bilar.
6. Zar bo’lmasa – zargar xarob,
Yer bo’lmasa dehqon xarob.
7. Zargar firix bo’lsa, oltin zanglar.
8. Shaharda bir xotin bo’lsa,
Zargar ochidan o’lmaydi.
9. Zar qadrini zargar bilar,
Do’r qadrini savdogar.
10. Zargar ishini misgar o’ng’ay sezar.
11. Yurtda o’g’ri topilmasa, zargarni dorga os.
12. Oltin qadriga zargar yetar,

Sevgining qadriga – mard.

13. Zar qadrini zargar bilar,

Ter qadrini dehqon bilar.

14. Zar qadrini zargar bilar,

Ilm qadrini – olim.

15. Zar qadrini zargar bilar,

Zabarjad qadrini – savdogar.

16. Zar qadrini zargar bilar,

Mis qadrini misgar.

17. Zar qadrini zargar bilar,

Chilangar qadrini kim bilar.

Zargarlik – badiiy hunarmandchilik sohasi; oltin, kumush, mis, qalay kabi rangli metallarga ishlov beruvchi usta. Zargarlar bezak buyumlari tayyorlashda quyish, bolg`alab yasash, o`yib yoki bo`rttirib naqsh yasash kabi usullardan foydalanadi. Arxeologik topilmalar zargarlik qadimdan mavjudligini ko`rsatadi¹.

Zar qadrini zargar biladi maqolida ilgari surilgan g`oya: Har bir narsaning qadr-qimmatini, og`ir-yengilligini, past-balandligini, yaxshi-yomonligini o`sha narsaga bevosita aloqador bo`lmagan, ko`rmagan, bilmagan odamlar og`irligini ham, yengilligini ham bilmaydilar, fahmlari yetmaydi.

Zar bo`lmasa – zargar xarob, yer bo`lmasa dehqon xarob. Har bir kasb egasi qilayotgan mehnati evaziga qarab kun kechiradi. Dehqonning noni ham, joni ham yer. Agarda yeri bo`lmasa holi xarob bo`lganidek, zargar odam uchun ham zar, oltin asosiy xom ashyo hisoblanadi. Ya`ni har bir kasbning o`ziga yarasha moddiyat tomoni bo`ladi.

Zargar firibgar bo`lsa, oltin ham zanglaydi. Zargarlikning asosiy ashyosi zar, tilla, oltin hisoblanadi. Hamma narsaning ortiqchasi har doim zarar hisoblanadi. Agar zargar yasagan buyumiga ikkilamchi ashyolarni aralashтира, buyum o`zining asl holatini yo`qotadi. Haqiqiy sof tilla hech qachon zanglamaydi. Aralashmalar asosida tayyorlangan buyum esa hech qancha muddat insoniyatga xizmat qilmaydi. Tovlamachilik, odamlarni aldash hech kimga manfaat emas, aksincha, zarar keltiradi.

Oltin qadriga zargar yetar, sevgining qadriga – mard. Haqiqiy sevgiga erishish har kimga ham nasib qilavermaydi. Olloh suygan bandalarini dard berib sinaydi. Ana shu mashaqqat va iztiroblar orqali orttirilgan narsa insonga totli, aziz bo`ladi. Zargar insongina oltinning qadriga yetadi. Sababi oddiy bir moddiy ashyoni nafosat bilan nozik shaklga solguncha qancha sabrmatonat, zahmat kerak bo`ladi. Sevgisining visoliga qiyinchilik bilan yetishgan insongina suygan insonning hurmatini joyiga qo`yib, asrab-avaylaydi, qadriga yetadi. Mashaqqat chekkan insongina qadr nima ekanligini his qila oladi.

Adabiyotlar:

¹ O`zbekiston milliy ensiklopediyasi.

1. Oxunjonovna, B. D. (2024). OZBEK XALQI TURMUSHI BILAN BOGLIQ KASB-KOR TURLARI (Temirchilik kasb-hunari doirasida).
2. Oxunjonovna, B. D. (2024). TEMIRCHILIK KASB-HUNARIGA OID LEKSEMALARINING XALQ MAQOLLARIDA NAMOYON BO'LISHI.
3. Oxunjonovna, B. D. (2023). MAHMUD QOSHG'ARIYNING «DEVONU LUG'OTIT TURK» ASARI-ILMIY AHAMIYATLI ME'ROS.
4. Oxunjonovna, B. D. (2023). O'ZBEK XALQ MAQOLLARINING AHAMIYATI.
5. Oxunjonovna, B. D. (2024). RESPUBLIKAMIZDA DAVLAT TILI SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHNING AMALIY TAJRIBALARI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 44-49.
6. Oxunjonovna, B. D. (2024). ISH YURITISHDA TIL MADANIYATI VA SO 'ZLASHUV ODOBINING AHAMIYATI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 8-1
7. Oxunjonovna, B. D. (2024). RASMIY USLUBDA O 'ZBEK TILI: HUJJAT TURLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 38-43.
8. Oxunjonovna, B. D. (2025). DAVLAT TILINING ISH YURITISH JARAYONIDAGI AHAMIYATI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO 'NALISHLARI. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 52-57.
9. Oxunjonovna, B. D. (2025). DAVLAT TILIDA ISH YURITISHNI O 'RGATISH JARAYONIDAGI QIYINCHILIKLAR VA ULARNI HAL ETISH USULLARI. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 65-71.
10. Oxunjonovna, B. D. (2025). ELEKTRON TIZIMLARDA DAVLAT TILINING QO 'LLANILISHI VA UNING RIVOJI. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 17-23.
11. Oxunjonovna, B. D. (2025). MAMLAKATNING TURLI HUDUDLARIDA ISH YURITISHDA DAVLAT TILINING O 'ZIGA XOS QO 'LLANISHI. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 10-16.
12. Oxunjonovna, B. D. (2025). DAVLAT TILIDA ISH YURITISHNI JORIY ETISHNING AMALIY TAJRIBALARI. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 3-9.
13. Oxunjonovna, B. D. (2025). RASMIY HUJJATLARNI TUZISHDA DAVLAT TILIDAGI ANIQ TALABLAR VA STANDARTLAR. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 45-51.
14. Oxunjonovna, B. D. (2025). DAVLAT TILINI RIVOJLANTIRISH BO 'YICHA OLIB BORILAYOTGAN SIYOSATNING ISH YURITISH TIZIMIDAGI O 'RNI. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 24-30.
15. Oxunjonovna, B. D. (2025). DAVLAT TILINI ISH YURITISHDA QO 'LLASHNI TARTIBGA SOLUVCHI QONUN VA ME'YORIY HUJJATLAR. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 31-37.
16. Oxunjonovna, B. D. (2025). DAVLAT TILIDA RASMIY USLUBNING O 'ZIGA XOSLIGI VA UNING TO 'G 'RI QO 'LLANILISHI. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 58-64.
17. Oxunjonovna, B. D. (2025). ISH YURITISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA DAVLAT TILINING INTEGRATSIYASI. *Prospects for innovative technologies in science and education*, 2(1), 38-44.

18. Oxunjonovna, B. D. (2025). BOYOQCHILIK HAMDA KULOLCHILIK ASOSIDA SHAKLLANGAN O ‘ZBEK XALQ MAQOLLARINING TAHLILI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(2), 98-101.

19. Oxunjonovna, B. D. (2024). O ‘ZBEK TILIDA ISH YURITISHNING YANGI TEXNOLOGIK IMKONIYATLARI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 1(2), 26-31.

20. Bobojonova, D. (2024). OZBEK XALQI TURMUSHI BILAN BOGLIQ MUSIQACHILIK KASB-HUNAR MAQOLLARI TAHLILI. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 553-564.